

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ - Навчально-науковий інститут прикладної економіки і менеджменту ім. Г.Е.Вейнштейна

Кафедра – *Обліку та аудиту*

Ступінь вищої освіти – *перший (бакалавр)*

Спеціальність – *071 «Облік і оподаткування»*

Освітня програма – *«Облік і аудит»*

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

**на тему: «Основні засоби ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ
ХЛІБОПРОДУКТІВ»: облік та аналіз»**

ШИФР КРБ.ОтаА.1.579-03.2.3

Здобувачки: _____ Бабелюк В.О.

Керівник: _____ проф. Немченко В.В.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від ”б“ червня 2024 р., протокол № 15.

Завідувач кафедри

обліку та аудиту _____ Валерій НЕМЧЕНКО

Одеса – 2024 р.

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ - Навчально-науковий інститут прикладної економіки і менеджменту ім. Г.Е.Вейнштейна

Кафедра – Обліку та аудиту

Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри обліку та аудиту

« ____ » _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА

ЗДОБУВАЧКИ

Бабелюк Вероніки Олександрівни

1. Тема роботи: **«Основні засоби ПРАТ «ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ»: облік та аналіз»**

Затверджена наказом ОНТУ від 06 жовтня 2023 р. наказ № 579-03

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи **6 червня 2024 р.**

3. Вихідні дані до роботи: **Звітні дані про діяльність підприємства за 2020-2021р.р.**

4. Перелік питань, які потрібно розробити: **Сутність, значення та законодавча база обліку основних засобів. Техніко-економічна характеристика підприємства та аналіз основних засобів за два роки на ньому. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві та обліку основних засобів на ньому. Висновки та пропозиції.**

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) **таблиць – 11, рисунків – 9**.

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання **15 лютого 2024 р.**

Керівник _____ Немченко В.В.

Завдання прийняв до виконання _____ Бабелюк В.О.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
<i>1. Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи</i>	15.02.24 - 15.03.24	
<i>2. Техніко-економічна характеристика підприємства та економічний аналіз за напрямом кваліфікаційної роботи за два роки.</i>	16.03.24 - 21.04.24	
<i>3. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві та обліку за напрямом кваліфікаційної роботи на ньому</i>	22.04.24 - 25.05.24	
<i>4. Оформлення кваліфікаційної роботи</i>	26.05.24 - 06.06.24	

Здобувачка-бакалавр _____ Бабелюк В.О.

Керівник роботи _____ Немченко В.В.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувачка-бакалавр _____ Бабелюк В.О.

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на тему: „Облік основних засобів та їх аналіз у ПРАТ
„ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛАОПРОДУКТІВ”.

Метою виконання кваліфікаційної роботи є використання теоретичних та практичних знань, навичок у вирішенні поставлених завдань і цілей. Виконання загальної роботи відбувається при урахуванні аспектів вирішення питань забезпечення контролю за підприємницькою діяльністю в умовах рухливої економіки, пошук сучасних рішень у розбудові системи державного регулювання бухгалтерського обліку, набування умінь для вирішення поставлених задач.

Робота була написана за трьома розділами, які максимально розкривають тему. В першому розділі була розкрита економічна сутність основних засобів. В другому розділі був зроблений економічний аналіз діяльності підприємства та використання основних засобів. В третьому розділі розібрали організацію бухгалтерського обліку основних засобів на підприємстві.

Кваліфікаційна робота містить:

текстової частини	- 60 с.
таблиць	- 11
рисуноків	- 9

ЗМІСТ

ВСТУП	5
1. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	8
1.1. Економічна сутність, склад, класифікація та методи оцінки основних засобів	8
1.2. Методологія бухгалтерського фінансового обліку основних засобів за національними стандартами	14
1.2.1. Облік основних засобів	14
1.2.2. Облік зносу (амортизації) основних засобів	19
1.2.3. Облік вибуття основних засобів	20
1.2.4. Переоцінка основних засобів і відображення її наслідків в обліку	21
1.2.5. Інвентаризація основних засобів	22
1.2.6. Облік ремонту основних засобів	23
1.2.7. Облік фінансового і операційного лізингу	25
1.3. Внутрішньогосподарський контроль операцій з основними засобами	28
2. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	32
2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства	32
2.2. Економічний аналіз складу, руху, стану та ефективності використання основних засобів	37
3. ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	47
3.1. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві	47
3.1.1. Характеристика бухгалтерської служби підприємства	47
3.1.2. Форма бухгалтерського обліку та облікова політика підприємства, комп'ютерна обробка облікової інформації	51
3.2. Організація на підприємстві обліку операцій з основними засобами	59
3.2.1. Організація обліку надходження основних засобів	59
3.2.2. Організація обліку зносу (амортизації) основних засобів	60
3.2.3. Організація обліку вибуття основних засобів	62
3.2.4. Організація обліку ремонтів та модернізації основних засобів	63
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	68
ДОДАТКИ	73

ВСТУП

Кожного дня ринок росте і розвивається. Відбувся значний технічний прогрес. Серед малого бізнесу розповсюджена ситуація початку бізнесу вже з певним набором основних засобів для впевненого старту, коли як у закріпленому середньому бізнесу підіймається питання зношення та бажання оновити технічне забезпечення. Нові тенденції ведуть до великих змін. Хоча не тільки технічний ріст в цьому має роль. Ринок змінюється, економічний стан покращується та модернізується.

Тим паче, основними засобами користувались і вели їх облік ще від початку формування бухгалтерського обліку. Тому цій великій частині приділялося багато уваги: скільки майна, де яка будівля, яке технічне забезпечення. Якщо перевести в минуле, то скільки в кого полів, худоби, візок і т.д. Все це обчислювалось для зручності, да й мало вагу в політико-економічних питаннях.

Наукові дослідження питання основних засобів велося багатьма вченими, науковцями, публіцистами з закордону та співвітчизниками: В. Моссаковський, М. Півторак, В. Завгородній, В. Савченко, Н. Ткаченко, А. Сміт, Д. Рікардо, Дж. С. Міль, К. Маркс та ін[1]. Тим паче в цьому питанні ще є що досліджувати, тому серед них є сучасники. Є певна необхідність продовжувати дискусії та впровадження уточнень стосовно суті та класифікації основних засобів. Тому ця робота є актуальною.

Метою випускної роботи є обґрунтування діючої системи обліку основних засобів підприємства та документального і законодавчого обліку їх використання, запропонувати теоретичні і практичні методи дослідження

організації бухгалтерського обліку, проведення внутрішньогосподарського контролю й проведення операцій за основними засобами.

Завданнями виконання випускної роботи є:

- поглиблення, систематизація, удосконалення та закріплення набутих теоретичних знань, вмінь та навичок;
- демонстрація навичок самостійної роботи з оволодіння системами обліку в умовах його реформування, внутрішньогосподарського контролю й аналізу при розробці аспектів основних засобів на підприємстві;
- демонстрація навичок роботи з економічною літературою та офіційними державними документами, що регламентують фінансово-господарську діяльність підприємства та його стосунки із зовнішнім середовищем;
- удосконалення навичок підбору, обробки, аналізу і контролю за відображенням інформації про практичну фінансово-господарську діяльність підприємства;
- розробка та оцінка альтернативних підходів до вирішення визначених проблем;
- обґрунтування запропонованих рішень;
- закріплення вмінь виконання облікових та аналітичних операцій за допомогою персонального комп'ютера.

Для якісного проведення досліджень в випускній роботі відносно завдань, визначимо об'єкт - це основні засоби, та предмет дослідження - облік та аналіз підприємства.

Методи дослідження, на яких базується кваліфікаційна робота, це саме аналіз, класифікація і оцінка. Бухгалтерський облік досліджували класично завдяки систематичному і хронологічному спостереженню, вимірювали основні

засоби та пов'язані з ними явища, реєстрування даних та систематизація, узагальнення інформації для звіту. Та маловикористовуваними, але допоміжними серед методів були також порівняння, конкретизація і дедукція тощо.

1. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

1.1. Економічна сутність, склад, класифікація та методи оцінки основних засобів

Облік основних засобів в бухгалтерській звітності забезпечує правильно оформлену документацію і вчасне відображення надходження, переміщення та вибуття основних засобів, а також надання повної інформації для здійснення контролю за збереженням та правильним використанням кожної одиниці.

Основними засобами в своїх дослідницьких роботах вчені надають різні трактовки. Найпопулярніші та ті, які більше розкривають суть, наведемо у таблиці 1 “Погляд вчених на суть основних засобів”.

Таблиця 1.1. “Погляд вчених на суть основних засобів”

Автор, джерело	Визначення
Й.С. Завадський [2, с. 289]	Основні засоби – це засоби праці, що беруть участь у процесі виробництва протягом багатьох циклів, зберігаючи при цьому свою натуральну форму, і поступово, в міру зношення, переносять свою вартість на продукцію, що виробляється
С.М. Гречко [3, с. 24]	Основний засіб – необоротний актив, що призначений для господарської діяльності, тобто планується використовувати в господарській діяльності
Н.А. Литнева, Л.І. Малявкіна, Т.В. Федорова [4, с. 68]	Основні засоби – це частина майна, яка виступає у ролі коштів праці при виробництві продукції, виконанні робіт чи наданні послуг або для управління організацією на протязі періоду, що перевищує 12 місяців, або звичайного операційного циклу, якщо він перевищує 12 місяців

Л.К. Сук, П.Л. Сук [5, с. 262]	Основні засоби підприємства, установи – це сукупність матеріально-речових цінностей, що діють у натуральній формі протягом тривалого часу як у сфері матеріального виробництва, так і у невиробничій сфері
Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна, В.І. Кисла [6, с. 12]	Основні засоби – це засоби праці, які використовуються впродовж тривалого часу, при цьому зберігаючи свою первісну фізичну форму, і переносять свою вартість на вироблений продукт частинами, протягом декількох виробничих циклів унаслідок фізичного та морального зносу
А.М. Коваленко [7, с. 192]	Основні засоби – це матеріальні активи з очікуваним терміном корисного використання більш ніж один рік (або на протязі операційного циклу, якщо він більше ніж рік), які підприємство утримує в цілях: використання під час виробництва або поставки товарів, надання послуг, надання в оренду іншим особам; виконання адміністративних та соціальних функцій
О.Г. Агрес [8, с. 178]	Основні засоби – це засоби праці у формі матеріальних активів, які утримує підприємство з метою використання у виробничому процесі або здійсненні адміністративних чи соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання яких становить більше ніж один рік, не змінюючи при цьому своїх форм і розмірів, вартість яких є не меншою від законодавчо встановленого розміру та поступово переноситься в міру фізичного спрацювання та (або) морального старіння на вартість готової продукції проведенням амортизаційних відрахувань
О.В. Коваленко, І.В. Громова [9, с.21]	Основні фонди – це частина засобів виробництва, які діють у процесі виробництва протягом тривалого періоду, зберігають при цьому впродовж усього періоду натурально-речовинну форму і переносять свою вартість на продукцію частинами у міру зносу у вигляді амортизаційних відрахувань
Н.Д. Бабяк [10, с. 178]	Основні засоби – це активи з терміном корисного використання більше одного року, які використовуються на підприємствах у декількох операційних циклах з метою отримання економічної вигоди, не втрачаючи при цьому матеріально-речової форми, та переносять свою вартість на знов створену продукцію частинами у вигляді нарахованих амортизаційних відрахувань

Аналізуючи наведені вище поняття «основні засоби», можемо затвердити, що більшість з авторів при розкритті сутності цієї категорії приділяють увагу таким основним аспектам визнання основних засобів, як: матеріальність (наявність матеріально-речової форми); призначення (мають мету використання

у виробництві, постачанні товарів, наданні послуг, здаванні в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних чи соціально-культурних функцій); строк корисного використання (більше року або операційного циклу, якщо він більше року). Інші ж з цих авторів, серед яких С.М. Гречко, Н.Д. Бабяк, зацентували, що об'єкт основних засобів повинен бути активом, тобто під час експлуатації повинен приносити підприємству економічні вигоди, пов'язані з використанням цього об'єкта в господарській діяльності [3, с. 24; 10]. Іншим важливим критерієм при визначенні поняття «основні засоби» Й.С. Завадський [2, с. 289], Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна, В.І. Кисла [6, с. 12], Н.Д. Бабяк [10, с. 178] вважають амортизацію. На їх думку, основні засоби – це засоби праці (матеріальні активи), які довгий час (більше 365 днів або протягом декількох операційних циклів) використовуються у господарській діяльності, зберігають свою матеріально-речову форму і певну сумму переносять на ціну продукту(здійснюється амортизація). Тому амортизація є одним із суттєвих критеріїв ідентифікації об'єкта основних засобів. [11]

Класифікація основних фондів:[12]

1. За ознакою подібності їхнього функціонального призначення та натурально-речового складу розподіляються на:

- будівлі;
- споруди;
- передавальні пристрої;
- машини та устаткування;
- транспортні засоби;
- господарський інвентар;

- інструмент;
- виробничий інвентар та приладдя;
- інші основні фонди (див. Рис.1.1.).

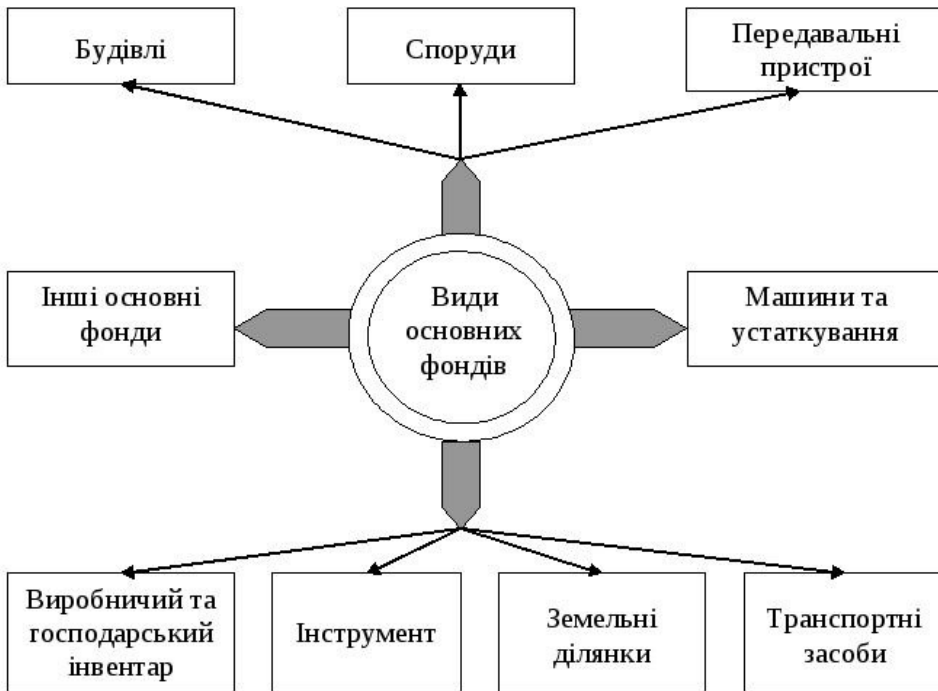

Рисунок 1.1. “Основні засоби”

2. За призначенням (у сфері використання): виробничі і невиробничі.
3. За ступенем участі у виробництві: активні і пасивні.
4. По групах для встановлення норм амортизаційних відрахувань:
 - перша : будівлі, споруди, їхні структурні компоненти, передавальні пристрої;
 - друга: автомобільний транспорт, меблі, побутові електронні, оптичні, електромеханічні прилади та інструменти, інше офісне обладнання, прилади до нього;
 - третя: основні фонди, не включені до першої, другої, четвертої груп;

- четверта: електронно-обчислювальні машини для автоматичної обробки інформації, їх програмне забезпечення, інші інформаційні системи, телефони (у т.ч. мобільні) (узагальнену версію див. У рис.1.2.).

Рисунок 1.2. “Узагальнена класифікація основних засобів”

Для того, щоб розуміти як робити оцінку основних засобів, ми звернулися до методів оцінки капіталу, доходів тощо. В економіці при розрахуванні вартості об’єктів оцінки використовують три основні методи: метод капіталізації доходу; метод порівняння аналогів продажу та метод витрат.

Метод капіталізації доходу ґрунтується на принципі, що вартість має той об’єкт, який приносить прибуток. Цей метод враховує очікуваний прибуток, який приносить об’єкт, місце розташування, наявність під’їзних шляхів,

віддаленість ринків збуту, переробних підприємств, іншу ринкову інфраструктуру. При такому розрахунку використовуються метод прямої капіталізації та дисконтування доходів. Він не часто використовується для сільськогосподарських підприємств, оскільки часто дуже важко дати оцінку потенційних можливостей кожного оцінюваного об'єкта і саме через розповсюджене сільське господарство в Україні і незручність цього методу - він є не розповсюдженим.

Метод порівняння аналогів продажу - це метод, який базується на порівнянні одних основних засобів з іншими на вартісному рівні. Різновидами цього методу є способи оцінки на основі одиниці порівняння, використання регресивного аналізу з урахуванням поправок на основі співвідношення доходу і ціни продажу. Його застосування передбачає порівняння умов та дати продажу, місця розташування та характеристики об'єкта. Цей метод застосовується для оцінки транспортних засобів, сільськогосподарської техніки та обладнання.

Останній метод витрат полягає в тому, що ціна об'єкта оцінки не вищує за ту, якою будуть замінювати. Також, мається на увазі, що покупець не буде платити набагато більше від мінімальної суми витрат на будівництво аналогічного.

На цю тему в Інституті аграрної економіки розроблені „Методичні рекомендації з експертної оцінки основних засобів в АПК.” Опираючись на них, нерухомість оцінюється методом витрат, а машини, устаткування, транспорт, продуктивна і робоча худоба – методом порівняння аналогів продажу. [14]

1.2. Methodology of accounting of fixed assets by national standards

1.2.1. Accounting of fixed assets

Acceptance of fixed assets at the enterprise is documented as follows:

- act of acceptance-transfer (internal relocation) of fixed assets (ф. ОЗ-1).
- act of receipt of repaired, reconstructed and modernized objects (ф. ОЗ-2).
- act of installation, start-up and dismantling of construction machinery (ф. ОЗ-5).

When received, fixed assets are recorded on the balance sheet of the enterprise at their original cost.

Original cost – is the factual cost of non-current assets in the sum of fair value of other assets, sacrificed, for the acquisition of non-current assets. The unit of accounting of fixed assets is the object of fixed assets.

According to П (С) БО 7 "Fixed assets", original cost of the object of fixed assets consists of the following expenses:

- sums, which are paid to suppliers of assets and contractors for the performance of construction and installation works (without indirect taxes);
- registration fees, state duty and analogous payments, which are made in connection with the acquisition (obtaining) of rights to the object of fixed assets;

- суми ввізного мита;
- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) основних засобів (якщо вони не відшкодовуються підприємству);
- витрати зі страхування ризиків доставки основних засобів;
- витрати на установку, монтаж, налагодження основних засобів;
- інші витрати безпосередньо пов'язані з доведенням основних засобів до стану, у якому вони придатні для використання із запланованою метою.

До первісної вартості основних засобів невиробничого характеру (санаторії, будинки відпочинку та ін.) включаються суми непрямих податків (ПДВ, мита, акцизу тощо). В бухгалтерському обліку ми відображаємо це наступним чином у таблиці 1.2. “Облік основних засобів у випадку їх отримання від постачальників” , де також різняться отримання основних засобів від постачальників.

Таблиця 1.2. “Облік основних засобів у випадку їх отримання від постачальників”

№п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Отримання об'єкта основних засобів від постачальника (разом з сумами непрямих податків)	152	631
2	Відображено витрати на заробітну плату працівникам, що монтують основних засобів	152	661
3	Відображено суму нарахувань на фонд заробітної плати	152	65
4	Введення в експлуатацію об'єкта основних засобів	10	152
5	Перераховано оплату постачальнику	631	311

При надходженні основних засобів від засновників, ми повинні мати на увазі декілька аспектів. Під час створення підприємства вирішується розмір статутного капіталу. Він відображається по кредиту рах. 40 "Статутний капітал" та одночасно відображається заборгованість кожного засновника перед статутним капіталом по дебету відповідного субрахунку рах. 46 "Неоплачений капітал". В міру погашення заборгованості рах. 46 закривається. Бухгалтерська продовка буде мати вигляд як у таблиці 1.3. "Облік основних засобів після надходження від засновників".

Таблиця 1.3 "Облік основних засобів після надходження від засновників"

№п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Відображено заборгованість засновника	46	40
2	Відображено внесення засновником основного засобу до статутного фонду	152	46
3	Витрати по перевезенню основних засобів	152	685
4	Відображено податковий кредит	641	685
5	Здійснено оплату транспортних послуг	185	311
6	Відображено введення основного засобу в експлуатацію	10	152

Купівля основних засобів виробничого характеру в залежності від терміну оплати відображається такими проводками у таблиці 1.4. “Облік купівлі основних засобів виробничого характеру”: [15]

Таблиця 1.4 “Облік купівлі основних засобів виробничого харатеру”

№п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
Перша подія – отримання основних засобів			
1	Отримано основні засоби від постачальника (підрядчика)	152	631
2	Відображено суму податкового кредиту	641	631
3	Відображено отримання транспортних, посередницьких, страхових та інших послуг, пов'язаних з придбанням основних засобів	152	685
4	Відображено суму податкового кредиту	641	685
5	Відображено витрати на заробітну плату працівникам, що монтують основні засоби	152	661
6	Відображено нарахування на заробітну плату	152	65
7	Введення об'єкта основних засобів в експлуатацію	10	152
8	Перераховано оплату постачальнику (підряднику)	631	311
9	Відображено оплату послуг	185	311

Продовження Таблиці 1.4.

Перша подія – оплата об'єкта основних засобів			
1	Перераховано аванс постачальнику	Дебет	Кредит
2	Відображено виникнення податкового кредиту по ПДВ	641	644
3	Отримано основні засоби від постачальника	152	631
4	Відображено суму податкового кредиту	644	631
5	Відображено отримання транспортних, посередницьких, страхових та інших послуг пов'язаних з придбанням основних засобів	152	685
6	Відображено суму податкового кредиту	641	685
7	Відображено витрати на заробітну плату працівникам, що монтують основні засоби	152	661
8	Відображено нарахування на заробітну плату	152	65
9	Введення об'єкта основних засобів в експлуатацію	10	152
10	Здійснено оплату послуг	685	311
11	Відображено взаємозалік заборгованостей	631	371

1.2.2. Облік зносу (амортизації) основних засобів

Коли об'єкт припиняє приносити користь, зношується, їх виключать зі складу основних засобів та переводять до іншого складу: неосвоєні активи чи запаси. В обліку це має вигляд нульової вартості основних засобів. В податковому обліку в такому випадку основні засоби виключають зі складу активів з амортизацією та переводять до складу неамортизованих активів.

1. Зупиняється нарахування амортизації, оскільки об'єкт погасив свою первісну вартість.
2. Залишкова вартість основного засобу обнуляється. У балансі вона значиться за обліковою оцінкою 1 гривня, 1 долар тощо.
3. Об'єкт основних засобів продовжує експлуатуватись, якщо зберіг свої техніко-економічні якості. Термін його служби може бути продовжено за результатами технічного огляду.
4. При ухваленні рішення про списання зношеного основного засобу складається акт про його виведення з експлуатації. Оформлюються його демонтаж, утилізація чи реалізація як вторинної сировини.
5. У разі продажу повністю амортизованого об'єкта його вартість не обкладається податком на прибуток (амортизація «занулила» базу оподаткування).

Списання основних засобів відбувається при їхній передачі третім особам (продаж, обмін). Проводки для списання основних засобів:

1. Припинення нарахування амортизації з місяця, що настає за місяцем ліквідування основних засобів.

2. Складання переліку зносу основних засобів за період шляхом проводки Дп 13 – Кт 10.
3. Перекладання остаточної вартості основних засобів на інші витрати в періоді, проводкою Дп 976 – Кт 10.
4. Написання всіх витрат, пов'язаних із ліквідацією основних засобів (заробітна плата за персонал, зайнятість з демонтажу основних засобів, нарахований єдиний соціальний фонд на його зарплату, використані матеріали при демонтажі чи розбиранні основних засобів, послуги інших організацій) на інші витрати в період проведення Дт 976 - Кт 66, 65, 631, 20, 22.
5. Якщо після розбирання чи демонтажу основних засобів утворилися запаси (запчастини, будматеріали тощо), то вони припадають на баланс. [16]

1.2.3. Облік вибуття основних засобів

Основні засоби можуть вибувати з підприємства в таких випадках: продаж, безоплатна передача, невідповідність критеріям визнання активом. Вибуття основних засобів відображається в обліку на спеціальному субрахунку (рахунок 74 «Інші доходи» та рахунок 97 «Інші витрати»). Для обліку доходів від реалізації основних засобів використовують субрахунок 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу» [17]. Витрати, які виникають при ліквідації необоротних активів обліковуються на субрахунку 976 «Списання необоротних активів» [18].

Залишкова вартість обкладається ПДВ в випадку, коли списання основних засобів відбувається незалежно від підприємства. Податкові зобов'язання по ним потрібно сплатити у бюджет, але є вийнятки:

1) виробничі або невиробничі ОЗ ліквідуються у зв'язку з їх знищенням або зруйнуванням внаслідок дії обставин непереборної сили;

2) ліквідація здійснюється без згоди платника податку, у тому числі в разі викрадення виробничих або невиробничих ОЗ;

3) платник податку подає органу ДПС відповідний документ про знищення, розібрання або перетворення виробничих або невиробничих ОЗ у інший спосіб, внаслідок чого вони не можуть використовуватися за первісним призначенням [19].

Акт для списання основних засобів видається при фізичному або моральному зносі, втраті корисності, розкраданні, аварійному стані. Вибуття автотранспорту оформляється актом на списання автотранспортних засобів (форма ОЗ-4).

Інші непридатні основні засоби списаються лише на підставі лішення ліквідаційної комісії. Видаються акти на списання у 2 примірниках і затверджуються керівником підприємства [17].

1.2.4. Переоцінка основних засобів і відображення її наслідків в обліку

Згідно з українським законодавством, компанії можуть переоцінювати свої основні засоби (ОЗ) за необхідності. Це не є обов'язковим, але така операція може бути доцільною, наприклад, коли реальна вартість ОЗ суттєво відрізняється від його залишкової вартості, тобто балансової вартості (розраховується як різниця між первісною вартістю придбання та сумою зносу). Переоцінка може призвести як до дооцінки, так і до зменшення корисності основних засобів.

Під час дооцінки основних засобів ця операція відображається лише у випадку, якщо річний дохід підприємства більше 40 мільйонів та якщо вони є платниками ЄСВ. Перша оцінка не впливає на фінансовий результат і відображається тільки на рахунку 411. Подальша дооцінка стає доходом, який зменшує фінансовий результат, якщо раніше зазначена операція була оціненою як уцінка основних засобів і була включена до витрат.

При проведенні першої дооцінки основних засобів, записи у бухгалтерському обліку будуть виглядати так, як це представлено в таблиці 1.5. "Облік дооцінки основних засобів"

Таблиця 1.5. "Облік першої дооцінки основних засобів"

Зміст операції	Дт	Кт
Збільшено первісну вартість на суму дооцінки	103	411
Збільшено знос на суму	411	131

Якщо переоцінка призводить до збільшення вартості об'єкта, то на субрахунку Кт 411 "Дооцінка основних засобів" відображається капітальний приріст вартості об'єкта. Одже, дооцінка перевищує уцінку залишкової вартості. Сальдо формується з моменту першої переоцінки.

У нерозподілений прибуток піде залишок, пропорційний до нарахованої амортизації. Одночасно з цим, капітал у дооцінках зменшується та обліковується як Дт 411 Кт 441.[20]

1.2.5. Інвентаризація основних засобів

Інвентаризація основних засобів — це перевірка, документальне підтвердження фактичної наявності активів, оцінка стану основних засобів: від

нерухомості до канцелярії. Вона необхідна для виявлення достовірності бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Її проводить інвентаризаційна комісія з керівником підприємства.

Інвентаризація проводиться за необхідністю, але є випадки, при яких її провести необхідно:

- у випадку зміни матеріально відповідальних осіб. Якщо йдеться про колективну (бригадну) матеріальну відповідальність, то в разі зміни керівника колективу (бригадира), вибуття з колективу (бригади) понад половини його членів, а також за вимогою хоча б одного члена колективу чи бригади (на день приймання-передачі справ);
- у разі установлення фактів крадіжок або зловживань, псування цінностей (на день установлення таких фактів);
- за судовим рішенням або на підставі належним чином оформленого документа органу, який відповідно до закону має право вимагати проведення такої інвентаризації;
- за умови виникнення техногенних аварій, пожежі чи стихійного лиха (на день після закінчення явищ);
- у випадку припинення підприємства;
- у разі переходу на складання фінансової звітності за міжнародними стандартами (на дату такого переходу);
- перед складанням річної фінансової звітності з урахуванням особливостей проведення інвентаризації ;
- в інших випадках, передбачених законодавством. [21]

1.2.6. Облік ремонту основних засобів

Основні засоби ремонтуються або методом підрядним, або господарським.

При підрядному методу ремонт здійснюється підрядною організацією за

розрахунково-платіжні документи підприємством-замовником. В бухгалтерському обліку запис робиться по кредиту рахунка 63 "Розрахунки з постачальниками і підрядчиками" і дебету рахунків:

- 23 "Виробництво", 91 "Загальновиробничі витрати" ;
- 92 "Адміністративні витрати" ;
- 93 "Витрати на збут";
- 949 "Інші витрати операційної діяльності" та ін.

Одночасно роблять запис по дебету рахунка 641 "Розрахунки за податками" у кореспонденції з кредитом рахунка 63 "Розрахунки з постачальниками і підрядчиками".

При господарському методі операція відображається на дебеті рахунків обліку витрат виробництва кредитом відповідних рахунків. Якщо ремонт здійснює ремонтний цех підприємства, то облік таких затрат ведеться на дебеті рахунків:

- 23 "Виробництво" в кореспонденції з кредитом рахунків: 201 "Сировина і матеріали", 207 "Запасні частини" та ін.
- 22 "Малоцінні і швидкозношувані предмети";
- 66 "Розрахунки з оплати праці";
- 65 "Розрахунки за страхуванням".

Визначена за даними рахунка 23 "Виробництво" собівартість ремонтних робіт списується з кредиту цього рахунка на затрати господарських підрозділів на рахунки 91 "Загальновиробничі витрати", 92 "Адміністративні витрати", 94 "Інші витрати операційної діяльності" та ін. Оформляються актом приймання-

здачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів (ф. № 03-2).[22]

1.2.7. Облік фінансового і операційного лізингу

Законом України «Про лізинг» від 16.12.97 р. № 723/97-ВР визначено, що «оперативний лізинг – це договір лізингу, в результаті укладення якого лізингоодержувач на своє замовлення отримує у платне користування від лізингодавця об'єкт лізингу на строк, менший строку, за який амортизується 90 відсотків вартості об'єкта лізингу, визначеної в день укладення договору. Після закінчення строку договору оперативного лізингу він може бути продовжений або об'єкт лізингу підлягає поверненню лізингодавцю і може бути повторно переданий у користування іншому лізингоодержувачу за договором лізингу».[23]

Орендодавець (лізингодавець), який надає в оперативний лізинг, використовує такий облік:

1. Дохід відображаються на субрахунку 713 "Дохід від операційної оренди активів", рахунку 703 "Дохід від реалізації робіт і послуг".

2. Лізингові платежі, отримані вперед, відображаються на рахунку 69 "Доходи майбутніх періодів".

3. Об'єкт, переданий в оперативний лізинг, обліковується на рахунку 10 "Основні засоби", рахунку 100 "Інвестиційна нерухомість"

4. Амортизація об'єкта нараховується лізингодавцем.

5. Витрати на обслуговування об'єкта лізингу ведуться на рахунку 949 "Інші витрати операційної діяльності", рахунку 23 "Виробництво".

Лізингоотримувач (орендоодержувач) веде запис так:

1. Орендований об'єкт обліковується на позабалансовому рахунку 01 "Орендовані необоротні активи".

2. Витрати з орендних платежів відображаються у відповідних рахунках витрат відповідно до виду діяльності.

3. Лізингові платежі, які сплачені вперед, відображаються на рахунку 39 "Витрати майбутніх періодів".

4. Поліпшення об'єктів оперативного лізингу відображаються на субрахунку 117 "Інші необоротні матеріальні активи". [20]

А що до фінансового лізингу, частину лізингового платежу як компенсацію вартості відображають погашенням заборгованості за майно у фінансовій оренді (фінансовий лізинг): Дт 611 — Кт 311. Ця частина на ПДВ облік не впливає, так само, як і сплата відсотків з комісією. Тож за податковим кредитом платежу не буде. Нижче наведено таблицю 1.6. "Облік отриманого в фінансовий лізинг об'єкта лізингу"[24]

Таблиця 1.6. "Облік отриманого в фінансовий лізинг об'єкту лізингу"

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1	Відшкодовано витрати на сплату пенсійного збору (ПЗ) за першу реєстрацію об'єкту лізингу (для авто), якщо ПЗ за умовами договору фінансового лізингу відшкодовується окремо (2000 грн)	371	311
2	Відображено ПК до реєстрації ПН в ЄРПН	644	644

Продовження табл. 1.б.

3	Отримано ПН, зареєстровану в ЄРПН	641	644
4	Отримано об'єкт лізингу від лізингодавця	152	531
5	Відображено податковий кредит з ПДВ (за наявності податкової накладної)	644	531
		641	644
6	Включено до первісної вартості об'єкту лізингу (для авто) компенсацію витрат на сплату ПЗ (2000 грн)	152	685
7	Списано суму ПК з ПДВ	644	685
8	Відображено залік заборгованостей у частині відшкодування витрат на сплату ПЗ	685	371
9	Об'єкт лізингу введено в експлуатацію	105	151
10	Нараховано амортизацію на об'єкт лізингу	92	131

Продовження табл. 1.б.

11	Нараховано лізинговий платіж у частині відсотків за користування об'єкту лізингу за договором	952	684
12	Сплачено лізинговий платіж:		
	— у частині відшкодування вартості об'єкту лізингу	531	311
	— у частині відсотків за користування об'єктом лізингу за договором фінансового лізингу	684	311
13	На дату балансу частину довгострокової заборгованості, яка має бути погашена впродовж 12 місяців, переведено до складу поточної заборгованості	611	531

1.3. Внутрішньогосподарський контроль операцій з основними засобами

Внутрішньогосподарський контроль - це сукупність способів і процедур, які використовують суб'єкти контролю для структурування та ефективного здійснення господарської діяльності підприємства шляхом своєчасного

виявлення помилок і недостатків в господарюванні, усунення причин їх виникнення.

Метою внутрішньогосподарського контролю є оцінювання фактів і подій господарської діяльності щодо ефективності в економіці та закономірності її здійснення та забезпечення доцільності даних в процесі господарської діяльності підприємства.

Суб'єкти внутрішньогосподарського контролю це особи, групи осіб, відділи або служби, що здійснюють контроль до внутрішньогосподарських об'єктів відповідно до прав та обов'язків передбачених посадовими інструкціями та положеннями.

Головними завданнями внутрішньогосподарського контролю основних засобів є забезпечення власника або керівництва підприємства достовірною інформацією щодо наявності, стану й руху основних засобів, забезпечення їх збереження та ефективного використання, дотримання законності та документальної обґрунтованості операцій, пов'язаних з рухом основних засобів.

Виділяють такі основні прийоми та методи контролю основних засобів:

- 1) прийоми документального контролю;
- 2) прийоми фактичного контролю;
- 3) розрахунково-аналітичні методи контролю [25, с. 159].

Під час контролю документів з надходження основних засобів на підприємство, вирішується вірність визначення первинної вартості через перевірку документів о купівлі-продажу, накладних, супровідних договорів та актів прийому-передачі основних засобів, перевіряється чи вірно активи господарювання віднесли до основних засобів, розподіливши їх за видами.

Разом з ними перевіряють документи про право власності на об'єкти основних засобів, документи з їх руху на господарстві, документи зі списання основних засобів. [26]

Контроль документів у внутрішньогосподарському контролі є важливою складовою тому, що вони є основними інформаційними джерелами для перевірок та резівій. [27]

Стосовно прийомів фактичного контролю, інвентаризація основних засобів є основним способом ведення внутрішньогосподарського контролю.

Інвентаризація основних засобів показує фактичну присутність об'єктів, виявляє нестачу або надлишок основних засобів шляхом порівняння документів з бухгалтерського обліку та фактичної наявності, виявляє недоліки в дотриманні правил експлуатації та утримання основних засобів. Велика увага приділяється тим основним засобам, які не експлуатуються, або які не гідні до використання і не підлягають відновленню, відповідно вони можуть бути переведені на консервацію, продані, або списані.

При інвентаризації виявляється неправильність ведення первинних документів та виділяють безвідповідальність осіб, яким було це доручено. Після проведення інвентаризації та отримання звіту, дає можливість керівництву оцінити стан основних засобів і вчасно відреагувати на нестачу чи втрату. Вислуховуються пропозиції стосовно врегулювання ситуації та відновлення роботи на підприємстві з покращенням умов обліку і контролюючих засобів на виробництві.

Стосовно розрахунково-аналітичних методів контролю, ми підтримуємо перевірку правильності розрахунку окремих показників відповідно до встановленої відповідними інститутами методики.

Основним методом розрахунково-аналітичного способу контролю є процедура перерахунку. Перерахунок — це процедура, яка полягає у арифметичній перевірці точності документів або записів. Застосовуючи цю процедуру контролю щодо основних засобів, перевіряється правильність визначення сум амортизаційних відрахувань, проводиться повторне проведення переоцінки основних засобів, нарахування амортизації, списання та перевіряється правильність визначення первісної вартості об'єктів основних засобів.

Важливістю та метою розрахунково-аналітичних методів контролю є виявлення тенденцій, відхилень від заданих (або стандартних) параметрів і з'ясування причин їхнього виникнення. [26]

2. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства

Контрагент ПРАТ “ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КХП” була зареєстрована 29.12.1997 за такою юридичною адресою -- Україна, Одеська область, Роздільнянський район, Новоборисівка, вул. Центральна. Онісів Леонід Іванович є керівником.

Організація займається такими видами діяльності, які будуть вказані нижче:

- 01.63 Післяурожайна діяльність;
- 52.10 Складське господарство;
- 52.29 Інша допоміжна діяльність у сфері транспорту.

По нашим даним статутний фонд на ПРАТ “ВЕСЕЛО-КУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ” становить 13 700 000,0 грн. Також відсутня уся інформація по особі або пов'язаних особах у списках санкцій.[28]

У організації немає труднощів зі збутом та їх продукція відноситься до кошику перш необхідних продуктів для задовільного життя людини, опираючись та розмір статутний капітал та відповідно до післяурожайної діяльності.

Уся вироблена продукція хлібопродуктовим комбінатом йде на реалізацію, тому про форму власності стосовно виробленої продукції можемо додати лиш те, що хлібобулочні вироби вважаються лише продукцією, яку готують до реалізації. Дані продукти не залишаються в об'ємних кількостях і не

потребують списання відповідно до попиту, адже такі продукти достатньо поширені та вживаються щоденно відповідно до обраної ними категорії споживачів.

Таблиця 2.1 “Основні фінансово-економічні показники діяльності підприємства ПРАТ “ВЕСЕЛОКУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ” за 2020-2021 роки”

№	Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				Абс.	%
1	Обсяг продукції в натуральному виразі, т	550	580	30	5,17
2	Обсяг продукції (товарів, робіт, послуг) в оптових цінах без ПДВ та акцизного збору, тис. грн. - у діючих оптових цінах - у порівнянних оптових цінах	528,1 535	2580 2578	2051,9 2043	2051,9 2043
3	Середня оптова ціна за 1 т продукції, грн	15440	15190	-250	-1,65
4	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	4510,2	29941,9	25431,7	84,94
5	Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	3500	15000	11500	76,67
6	Адміністративні витрати, тис. грн.	510,2	7339,5	6829,3	93,05
7	Витрати на збут, тис. Грн.	500	5000	4500	90
8	Валовий прибуток, тис. грн	0	2602,4	2602,4	100

Продовження табл. 2.1.

№	Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				Абс.	%
9	Повна собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	4510,2	27339,5	22829,3	83,5
10	Витрати на 1 гривню продукції, коп. реалізованої	820	4713	3893	82,6
11	Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн. в тому числі: - від основної операційної діяльності - від іншої операційної діяльності - від фінансової діяльності - від іншої діяльності	8,2	139	130,8	94,1
12	Фінансовий результат від надзвичайної діяльності до оподаткування, тис. грн.	0	0	0	0
13	Податок на прибуток, тис. грн	1,5	25	23,5	94
14	Чистий прибуток, тис. грн	6,7	114	107,3	94,12
15	Собівартість використаних матеріальних ресурсів, тис. грн	3500	15000	11500	76,6
16	Матеріаловіддача	0,12	0,02	-0,1	-474,82
17	Матеріаломісткість продукції	9,02	5,47	-3,55	-64,9
18	Середня облікова кількість персоналу основної діяльності, осіб.	50	34	-16	-47,6

Продовження табл. 2.1.

№	Показники	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				Абс.	%
19	Продуктивність праці, грн	11000	17058,8 2	6058,82	35,5
20	Фонд оплати праці, тис. Грн.	124	275,3	151,3	54,9
21	Середня річна заробітна плата на одного працюючого персоналу основної діяльності, грн.	2480	8097,06	5617,06	69,3
22	Середня річна вартість основних засобів, тис. Грн.	13943,5	11582	-2361,5	-20,3
23	Фондовіддача	0,32	2,59	2,26	87,4
24	Фондорентабельність, %	0,048	0,98	0,94	95,1
25	Середня річна вартість оборотних коштів, тис .грн	1002,5	2433,7	1431,2	58,8
26	Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	4,5	12,3	7,8	63,4
27	Тривалість 1 обороту, дні	366	365	-1	-0,27
28	Рентабельність продукції, %	0,15	0,42	0,27	64,3
29	Рентабельність виробництва, %	0,05	0,81	0,77	94,4
30	Середня річна сума дебіторської заборгованості, тис.грн	5480,5	4922,8	-557,7	-11,3
31	Середня річна сума кредиторської заборгованості, тис.грн.	9788,5	8361,5	-1427	-17,6

Дослідження основних техніко-економічних показників за 2020 та 2021 роки даних таблиці 2.1 показало, що обсяг продукції збільшився в натуральному виразі - на 30 т, в діючих оптових цінах - 2051,9 тис.грн, в порівняних оптових цінах - 2043 тис.грн. Це пов'язано зі зниженням середньої оптової ціни на 1 тону продукції на 250 тис.грн або на -1,64%.

Фінансовий результат від звичайного виду діяльності збільшився 130,8 тис.грн або 94,1%.

На підприємстві покращилось використання трудових ресурсів. За рахунок зменшення кількості штатних працівників облікового складу з 50 до 34 осіб, продуктивність праці 1 працівника облікового складу зросла на 6058,82 грн або 35,51%.

Кількість використаних матеріальних ресурсів збільшилася на 11500 тис.грн або на 76,66(7)%, тому матеріаловіддача зменшилася на 0,1 або 474,82% та матеріаломісткість зменшилася на 3,55 або 64,97%.

Коефіцієнт оборотності оборотних активів збільшився на 7,8 обороту або на 63,43%, рентабельність продукції збільшилась на 0.28 процентні пункти, а рентабельність виробництва -- 0,77 процентних пункти, що позитивно характеризує ефективність операційної діяльності підприємства та наглядно можна оцінити на рис.2.1.

Рисунок 2.1. “Рентабельність продукції та виробництва в порівнянні 2020 та 2021 років”

Зліва відображені дані за 2020 рік, зправа - 2021. Рядом 1 позначена рентабельність продукції, а в ряду 2 - рентабельність виробництва.

Середньорічна дебіторська заборгованість за 2021 рік менше від дебіторської заборгованості у 2020 році на 11,32%, отже має тенденцію до зниження. Майже така ж сама ситуація і з кредиторською заборгованістю. У 2021 році в порівнянні з 2020 роком кредиторська заборгованість манша 17,07%.

Таким чином, аналіз основних техніко-економічних показників діяльності ПРАТ “ВЕСЕЛОКУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ” у 2021 році порівнянні з 2020 роком свідчить про покращення праці на виробництві, про ріст споживання продукції та налагодження роботи. Рекомендація щодо покращення ситуації - можна звернути увагу на рентабельність виробництва та продукції, спробувати вплинути на них.

2.2. Економічний аналіз складу, руху, стану та ефективності використання основних засобів

На приватному акціонерному товаристві “ВЕСЕЛОКУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ”, окрім загального аналізу техніко-економічних характеристик, зробимо загальний аналіз основних засобів та поглиблений економічний аналіз складу, руху, стану та ефективності використання основних засобів. Додамо до них аналіз складу та структури основних засобів за основним видом діяльності та аналіз технічного стану основних засобів.

Основні засоби – це сукупність матеріальних цінностей, що мають натуральну форму, діють протягом тривалого часу, вартість яких поступово зменшується у зв’язку із зносом. Розвиток виробництва є невіддільним від

проблем ефективного використання основних виробничих засобів, в цьому плані велике значення має аналітична робота з питань їх наявності, руху, стану пошуку шляхів кращого використання. Завдання аналізу основних засобів можна визначити так:

- а) оцінка забезпеченості підприємства основними засобами;
- б) виконання завдань зі зростання та оновлення основних засобів;
- в) оцінка технічного стану основних засобів підприємства, його структурних підрозділів;
- г) визначення використання основних засобів і факторів, що впливають на цей рівень;
- д) оцінка використання устаткування та виробничої потужності;
- е) виявлення резервів підвищення ефективності використання основних засобів.

Джерелами інформації для аналітичної роботи по основних засобах є: форма №1 «Баланс(Звіт про фінансовий стан)», форма №5 «Примітки до річної фінансової звітності», форма №11-ОЗ «Звіт про наявність і рух основних засобів, амортизацію», статистична звітність з виробництва, праці, паспорт підприємства, дані проведених на підприємстві інвентаризацій, інвентарні картки обліку тощо.

Для дослідження використання основних засобів будемо використовувати Баланс за 2020 рік, а саме Звіт про фінансовий стан форми №1. На початок звітнього періоду, тобто на кінець 2019 року основних засобів було 15647 тис.грн, а вже на кінець 2020 року їх стало 12240 тис.грн. Якщо ж брати Баланс 2021 року, то на кінець звітнього періоду основних засобів вже було 10924,9 тис.грн. Наглядно продемонстровано в рисунку 2.2.

Рисунок 2.2. “Наглядне відображення зміни кількості основних засобів на початку 2020 року, наприкінці 2020 року та на кінець 2021 року.”

Проведемо аналіз використання основних засобів. Їх ефективність оцінюється за допомогою показників фондівіддача та фондомісткість. Вони є загальними показниками.

Розрахуємо показник фондівіддачі. Він розраховується діленням обсягу виробленої продукції на середньорічну вартість основних засобів, отже $= 535 : 13943,5 = 0,04$ показник фондівіддачі в попередньому році. В звітньому році це складатиме $2578 : 11582 = 0,22$. Зміна продемонстрована в рисунку 2.3.

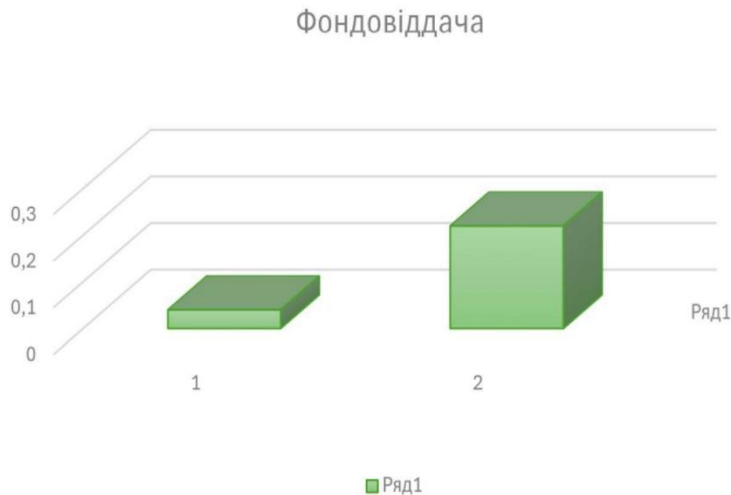

Рисунок 2.3. “Порівняльна гістограма по фондовіддачі в 2020-2021 рр”

У порівнянні з попереднім роком вартість виробленої продукції зросла на:

в тому числі під впливом змін:

-середньорічної вартості основних засобів $(11582-13943,5)*0,04 = -94,46$ тис.грн

-фондовіддачі $(0,22-0,04)*11582 = 2084,76$ тис.грн [29]

Балансова перевірка $-94,46 + 2084,76 = 1990,3$ тис. грн, майже зійшлося із загальною зміною.

Далі рахуємо фондомісткість. [30] Вона рахується вже діленням середньої вартості основних засобів на обсяг продукції в порівняних цінах. В попередньому році це буде складати $13943,5:535 = 26,06$, а в звітньому $11582:2578 = 4,49$.

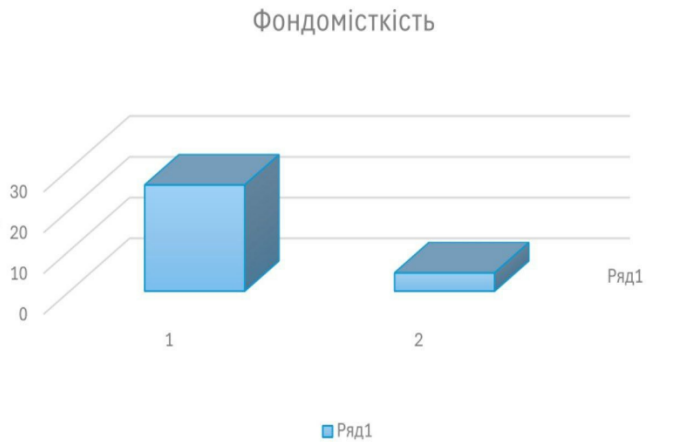

Рисунок 2.4. “Порівняльна гістограма по фондомісткості в 2020-2021 роках”

Із загальної суми приросту продукції на 1990,3 тис.грн зростання фондівдачі забезпечила 100% приросту, а зменшення вартості основних засобів -4,74%. Фондомісткість же в попередньому році була більша від звітнього року.

Основні засоби діляться на виробничі невиробничі.[31] Виробничі основні засоби – матеріальні активи тривалого використання, які беруть участь у виробничому процесі. До них відносяться виробничі основні засоби основного виду економічної діяльності і виробничі основні засоби інших галузей (будівництво, сільське господарство, транспорт, торгівля і громадське харчування, заготівельні організації). [32]Невиробничі основні засоби, перебуваючи на балансі підприємства, не беруть участь в процесі виробництва, відтворюється тільки за рахунок чистого прибутку підприємства (комунальне та житлове господарство, установи освіти, науки, медицини, культури).[33]

Склад, наявність, рух та структуру основних засобів на приватному акціонерному товаристві “ВЕСЕЛОКУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ” порохуємо у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2. Склад, наявність, рух та структура основних засобів

Наявність основних засобів за видами економічної діяльності	Наявність на початок року		Надійшли у звітньому році		Вибули у звітньому році		Наявність на кінець року	
	Тис.грн	%	усього	В т.ч. нових ОЗ	усього	В т.ч. ліквідовано	Тис.грн	%
Усього по підприємству	15647	100	30	30	938	-	12240	100
Виробничі основні засоби основного виду діяльності	15647	100	30	30	938	-	12240	100
Виробничі основні засоби інших галузей	-	-	-	-	-	-	-	-
Невиробничі основні засоби	-	-	-	-	-	-	-	-

Наявність і склад основних засобів на підприємстві доказує присутність виробничих основних засобів в основному виду діяльності. На відміну від них, інших основних засобів у підприємства немає. На початку року виробничих основних засобів було 15 647 тис.грн. , надійшло протягом року 30 тис.грн, а вибуло 938 тис.грн. Таким чином, на прикінці звітнього періоду залишилося 12240 тис.грн.

На підставі даних з таблиці 2.2. визначимо систему показників, на базі яких робиться характеристика руху основних засобів:

- Коефіцієнт надходження K_n показує співвідношення надійшовних засобів за весь звітний період:

$$K_n = OZ_n / OZ_{к.р.} = 30 / 12240 = 0,00245$$

- Коефіцієнт оновлення $K_{он}$ характеризує оновлені основні засоби за весь звітний період:

$$K_{он} = OZ_{он} / OZ_{к.р.} = 30 / 12240 = 0,00245$$

- Коефіцієнт вибуття $K_{виб}$ характеризує співвідношення вибуття основних засобів з загальною кількістю основних засобів з початком звітнього періоду:

$$K_{виб} = OZ_{виб} / OZ_{п.р.} = 938 / 15647 = 0,0599$$

- Коефіцієнт приросту вартості основних засобів:

$$K_{пр} = (OZ_n - OZ_{виб}) / OZ_{п.р.} = -908 / 15647 = -0,058$$

Отже, За розрахунками можемо зробити висновки, що оновлення та вибуття основних засобів робиться дуже повільно. Коефіцієнт приросту має від'ємне значення через те, що вибутих основних засобів більше ніж оновлених.

За ступенем залучення тих, чи інших основних засобів їх виділяють як пасивні і активні частини. До активної частини виробничих основних засобів віднесли машини, обладнання, транспортні засоби, вимірювальні та регулювальні прилади, інструменти. До пасивної частини належать будинки, споруди, передавальні пристрої, господарський інвентар тощо. Для оцінки складу і структури була зроблена таблиця 2.3. на ПРАТ "ВЕСЕЛОКУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ".

Таблиця 2.3.. “Склад і структура основних засобів за основним видом діяльності на ПРАТ “ВЕСЕЛОКУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ”

Основні засоби	На кінець попереднього року		На кінець звітного року		Відхилення	
	Тис.грн	%	Тис.грн	%	Вартості, тис.грн	%
Виробничі основні засоби основного виду діяльності	15647	100	12240	100	-3407	-
- активна частина:	7720	49,34	4759	38,88	-2961	-
машини, обладнання	2439	15,59	1836	15	-603	10,46-
транспортні засоби	5281	33,75	2923	23,88	-2358	0,59 -9,87
- пасивна частина:	7927	50,66	7481	61,12	-446	10,46
будівлі, споруди та передавальні пристрої	7927	50,66	7481	61,12	-446	10,46

Дивлячись на дані табл.2.3., видно, що доля активної частини зменшилась на 10,46%, в той час, як частина пасивна зросла на ті самі 10,46%, а саме зросла вартість будівель, споруд та передавальних пристроїв.

Також зробимо аналіз технічного стану основних засобів акціонерного товариства у таблиці 2.4, щоб бачити які є перспективи у підприємства та в якому стані знаходяться основні засоби, які є на складах. Виходячи з висновку, можливо подивимося далі та зробимо глибокий технічний аналіз, який вже в свою чергу дасть нам змогу подивитися по групах технічний стан основних засобів, зможемо точно сказати які неточності є у товариства та на що буде слід звернути увагу для покращення ситуації, щоб досягнути необхідної нам продуктивності.

Таблиця 2.4. “Аналіз технічного стану основних засобів підприємства”

Показники	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду	Відхилення
1.Первісна вартість основних засобів, тис.грн	43081	42173	-908
2.Знос основних засобів, тис.грн	27434	29933	2499
3.Залишкова вартість основних засобів, тис.грн	15647	12240	-3407
4.Коефіцієнт зносу	0,64	0,71	0,07
5.Коефіцієнт придатності	0,36	0,29	-0,07

Через не швидке введення нових основних засобів, знос основних засобів виріс на 2499 тис.грн тоді, коли залишкова вартість зменшилась на 3407 тис.грн. В результаті коефіцієнт придатності зменшився на 7%. Таким чином, ми бачимо, що основні засоби підприємства досить зношені, тож перспективи данного підприємства залишаються невизначеними.

Щоб виявити де саме знаходиться корінь проблеми, в таблиці 2.5. наведемо вже технічний аналіз по групах для глибокого висновку.

Таблиця 2.5. “Технічний аналіз основних засобів по групах”

Група основних засобів	Станом на кінець року		
	Первісна вартість, тис.грн	Знос, тис.грн	Коефіцієнт зносу
Всього основних засобів	42173	29933	0,7
Будинки, споруди, передавальні пристрої	21845	14364	0,66
Машини і обладнання	12871	11035	0,86
Транспортні засоби	7287	4364	0,6
Інструменти, прилади, інвентар	131	131	0
Малоцінні необоротні матеріальні активи	-	-	-

На основі таблиці 2.5. можемо робити висновок, що найбільш зношеною є активна частина основних засобів, а саме машини і обладнання, інструменти, прилади і інвентар - коефіцієнт зносу перевищує коефіцієнт на підприємстві.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві

Акціонерне товариство “ВЕСЕЛОКУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛБОПРОДУКТІВ” використовує на підприємстві декілька обліків. Основними серед них оперативний, бухгалтерський та статистичний обліки. Від них також йдуть невеличкі розгалуження.

3.1.1. Характеристика бухгалтерської служби підприємства

На підприємстві ПРАТ “ВЕСЕЛОКУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛБОПРОДУКТІВ” використовують статистичний, оперативний та бухгалтерський облік.

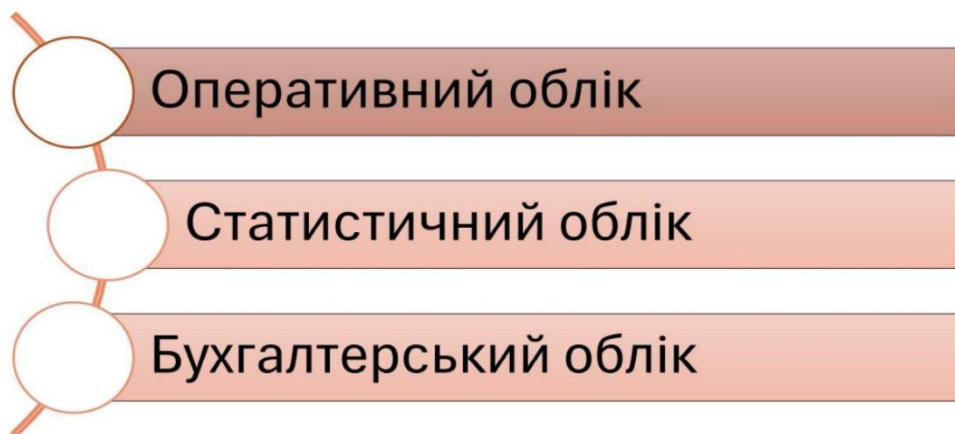

Рисунок 3.1. “Види обліку на данному підприємстві”

Статистичний облік -- це система реєстрації, узагальнення та вичення масових, якісно однорідних соціально-економічних явищ у масштабі

підприємства, галузі. Об'єктом статистичного обліку можуть бути окреме підприємство, галузь, народне гос-подарство в цілому. Предметом статистичного обліку є не тільки процеси матеріального виробництва, а й інші соціально-економічні явища. [34]

Оперативний облік -- один із трьох видів господарського обліку (разом з бухгалтерським та статистичним), пов'язаний з відображенням окремих сторін діяльності суб'єктів господарювання та їх сукупностей для потреб оперативного управління. Є системою спостереження за окремими господарськими операціями і процесами з метою управління ними безпосередньо в ході їх здійснення. [35]

Також до пояснення можемо віднести те, що оперативний облік є системою поточного спостереження, контролю за окремими господарськими операціями та управління ними в ході їх здійснення.

Він застосовується з метою поточного управління як система спостереження та контролю над окремими фактами господарського життя організації, що вимірюються як за вартісною оцінкою, так і в натуральних величинах.

Одночасно з цим, використовується для повсякденного поточного керівництва та управління підприємством та дає інформацію про окремі факти господарської діяльності.

Оперативний облік на підприємстві ПРАТ “ВЕСЕЛОКУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ” ґрунтується на первинних документах: нарядах, табелях, накладних, дорожніх листах тощо. Дані використовують для щоденного контролю та керівництва господарськими процесами безпосередньо під час їх скоєння.

На підприємстві користуються методом обліку(відноситься до оперативного), який полягає у безпосередньому спостереженні господарських операцій, причому також і тих, які неможливо безпосередньо відобразити у бухгалтерському обліку, таких як: явка працівників, навантаження на виробничі потужності, простої, режим технологічного процесу. Специфіка цього методу пояснює той факт, що в оперативно-технічному обліку найчастіше застосовуються натуральні та трудові вимірники.

Такий облік в організації здійснюється безпосередньо на складах та в цехах робітниками, робота яких періодично перевіряється 1 раз у 2 тижні спеціально відібраними людьми, зокрема менеджерами.

Статистичний та бухгалтерський облік вже здійснюється саме у відділі бухгалтерії та узагальнюється у формах звітності.

Бухгалтерський облік – це спосіб суцільного документального спостереження й контролю за господарською та фінансовою діяльністю підприємств і організацій й відповідного відображення отриманої інформації. Бухгалтерський облік є основою формування інформаційної бази підприємства для складання фінансової, податкової, статистичної звітності, що використовуватимуться для прийняття управлінських рішень. [36]

Бухгалтерський облік на ПраТ “ВЕСЕЛОКУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛБОПРОДУКТІВ” регламентується законом України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність” та П(С)БО. Ведення бухгалтерського обліку на товаристві регламентується наказом керівника про “Облік на підприємстві” в якому зазначені й деякі особливості бухгалтерського обліку в організації.

Бухгалтерський облік складається на ПРАТ “ВЕСЕЛОКУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ” у відділі бухгалтерії. До бухгалтерів видвігаються такі вимоги та обов'язки:

- Облік фінансових операцій компанії, включаючи записи у журнали, проведення інвентаризації та підготовку фінансової звітності.
- Створення і підтримка різних бухгалтерських документів, включаючи квитанції, рахунки-фактури, акти виконаних робіт та інші.
- Розрахунок заробітної плати співробітників, обчислення податків та інших зобов'язань.
- Проведення аналізу фінансової діяльності компанії та підготовка звітності для керівництва компанії.
- Забезпечення дотримання податкового законодавства та інших правил та норм, пов'язаних з бухгалтерською діяльністю.
- Участь у складанні бюджетів та прогнозів фінансових результатів діяльності компанії.
- Робота з банками та фінансовими установами, забезпечення вчасної оплати рахунків та інших зобов'язань.
- Проведення аудиту бухгалтерської діяльності компанії та забезпечення відповідності документів та звітності вимогам законодавства.

Проводячи аналіз плану рахунків бухгалтерського обліку, можемо його охарактеризувати, виокремити ключові аспекти. А саме, ми спостерігаємо, що на підприємстві немає не матеріальних активів, накопиченої амортизації, довгострокових або поточних біологічних активів, поточних фінансових інвестицій та витрат майбутніх періодів.

Також відсутній резервний капітал, доходів майбутніх періодів та за звітний період були закриті короткострокові кредити банків. На кінець звітного

періоду збільшився баланс на 2 472,5 тис.грн. В рахунку 1420 ми можемо спостерігати непокритий сбиток у розмірі 6 457,2 тис. Грн на початок звітнього періоду. Під кінець звітнього періоду число зменшилося, але не суттєво - 6 343,2 тис.грн. Таким чином, ми можемо використовувати результати аналізу в подальшому веденні звітності.

Складський облік - це сортовий, кількісний оперативно-технічний облік, веденням якого займаються матеріально-відповідальні особи складського господарства. Використовується книга для складського обліку. Включає в себе нормативну базу, матеріальну відповідальність, упорядкування приміщень та облік запасів. [37]

Книга складського обліку відкривається в бухгалтерії і віддається під розписку у реєстрі, де вказується дата видачі, кількість карток, їх реєстраційні номери і підпис одержувача.

На початок звітнього періоду хлібобулочних виробів 2 580 т, а на кінець звітнього періоду, завдяки реалізації продукції, залишилося 528,1 т.

Одже, можемо звернути увагу, що на цьому підприємстві вони використовують одну з сучасних форм ведення звітності, а саме - Журнало-ордерна хронологічна і систематичний облік.

3.1.2. Форма бухгалтерського обліку та облікова політика підприємства, комп'ютерна обробка облікової інформації

Технології для обробки інформації обліку на підприємстві “ВЕСЕЛОКУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ” визначаються формою бухгалтерського обліку. Форма бухгалтерського обліку - це сукупність облікових

регістрів, які використовуються в певній послідовності та взаємодії для ведення обліку із застосуванням принципу подвійного запису. Широко використовують журнальну форму обліку в Україні.

Комп'ютерна форма обліку на товаристві формується за рахунок персональних комп'ютерів та обчислювальних мереж. Її використання залежить від набору технічних засобів і вибору організаційних форм їх використання. Тому є такі варіанти:

- використання виключно персональних комп'ютерів;
- використання одного центрального комп'ютера (серверу) і терміналів для введення даних;
- об'єднання персональних комп'ютерів в локальну мережу (цим забезпечується обмін даними між різними ділянками бухгалтерського обліку);
- об'єднання персональних комп'ютерів в локальну мережу з одним або кількома потужними комп'ютерами (серверами) та вихід до глобальних мереж (зокрема, Інтернет).

Використання комп'ютерів на ПРАТ “ВЕСЕЛОКУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛБОПРОДУКТІВ” спростило автоматизацію робочого місцябухгалтера та вивело на новий рівень процес відображення господарських операцій. Бухгалтер працює на комп'ютері в діалоговому режимі, використовує зворотній зв'язок в процесі обробки інформації і отримання відповідних вихідних документів.

Комп'ютерна система обліку на підприємстві “ВЕСЕЛОКУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛБОПРОДУКТІВ” швидко показує основні процеси, які пов'язані з отриманням різних зведених показників, що відображають фінансово-

господарську діяльність підприємства. Ця облікова система інформації виконується по єдиному каналу і застосовується на всіх етапах управління. Цілісність інформаційної бази і певний автоматизований технологічний процес забезпечується за рахунок одноразового введення інформації. На цьому підприємстві технологічний процес обробки даних при комп'ютерній формі обліку поділили на три етапи:

- збирання і реєстрація первинних даних для обробки на комп'ютері;
- формування масивів облікових даних на електронних носіях: журналу господарських операцій, структури синтетичних і аналітичних рахунків, довідників аналітичних об'єктів, постійної інформації. Одночасно здійснюється контроль процесу, обробка інформації, записаної в масивах облікових даних;
- отримання результатів за звітний період за запитом користувача або у вигляді реєстрів синтетичного обліку, аналітичних таблиць, довідок з бухгалтерських рахунків або відображенням на екрані дисплею потрібної інформації.

В такій обліковій формі важливим аспектом, від якого залежить формування реєстрів на нашому підприємстві та послідовність облікових записів, є конкретне програмне забезпечення. Тому якість та безпомилковість звітної інформації залежить від ретельності та якісної реалізації облікових процедур програмістами.

Паперові реєстри характеризують форму обліку. Облікові реєстри - носії даних певної форми, побудовані відповідно до економічного групування інформації про активи, капітал та зобов'язання підприємства. В основі формування реєстрів обліку в бухгалтерії в паперовому вигляді є покладений принцип надлишку, тому усі необхідні дані можуть знадобитися і фіксуються в

регістрах, отже мають багатоцільове призначення. Там формується інформація, яка використовується функціональними службами для проведення аналізу, виявлення резервів, заповнення форм річної та періодичної фінансової звітності, видачі довідок, наступного і поточного контролю.

Регістри обліку на підприємстві характеризують саме форму. На товаристві здійснюється безперервне вдосконалення форм журналів. В умовах застосування комп'ютерів змінилося їх використання в реєстрі бухгалтерського обліку. При паперових формах бухгалтерського обліку використовується система відображення облікових даних в реєстрах бухгалтерського обліку, яка об'єднана з системою їх узагальнення і повністю від неї залежить.

Бухгалтерія при безкомп'ютерному способі обробки бухгалтерських даних під реєстром бухгалтерського обліку розуміють засіб, призначений для фіксації, накопичення, систематизації, узагальнення і відображення облікової інформації і в умовах комп'ютеризації бухгалтерського обліку стадія відображують облікову інформацію, тому надаються систематизовані облікові дані в зручному вигляді, які є самостійним процесом, що не пов'язаний із стадіями накопичення, узагальнення та систематизації.

При застосуванні комп'ютерів реєстр поєднує:	Комп'ютерну базу даних з певною структурою, призначену для накопичення та зберігання облікової інформації на технічних носіях
	змінні велечини, тимчасово створені в пам'яті комп'ютера для систематизації та узагальнення облікових даних - бухгалтерських рахунків
	відео грами та машинограми, призначені для відображення згрупованої та систематизованої облікової інформації

Рисунок 3.2.. “Функціонал реєстру”

На підприємстві “ВЕСЕЛОКУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ” накопичують, систематизують та узагальнюють облікову інформацію в автоматичному режимі. Первинну бухгалтерську інформацію накопичують в базі даних комп'ютерної системи, а узагальнюють та систематизують на рахунках.

При безкомп'ютерному способі обробки бухгалтерські дані під реєстром бухгалтерського обліку використовують як засіб, призначений для фіксації, накопичення, систематизації, узагальнення і відображення облікової інформації, а в умовах комп'ютеризації бухгалтерського обліку головний бухгалтер використав відображення облікової інформації, тобто надання систематизованих облікових даних в зручному для бухгалтерії вигляді, яксамостійний процес, не пов'язаний із стадіями накопичення, узагальнення і систематизації.

Особливо комп'ютерну форму обліку ведуть в спеціальній комп'ютерній програмі. Облікові реєстри таких програм схожі, не однакові.

В них також використовують єдиний електронний обліковий центр - журнал господарських операцій, хоча програма для комп'ютеризації бухгалтерського обліку дозволяє перегляд інформації і у вигляді журналів, відомостей тощо.

Принципи комп'ютерної форми бухгалтерського обліку, яких дотримується підприємство:

- одному журналу хронологічного запису відповідає багато реєстрів систематичного запису;

- накопичення і багаторазове використання облікових даних; Ч> один синтетичний рахунок - багато аналітичних рахунків. Кількість рахунків аналітичного обліку залежить від цілей, поставлених керівництвом перед обліком, і нічим не обмежується;

- автоматичне отримання інформації про відхилення від встановлених процедур (норм, нормативів, завдань тощо);

- одержання звітних показників в режимі діалогу "людина-комп'ютер";

- автоматичне формування всіх облікових реєстрів і форм звітності на основі даних, відображених в системі рахунків.

При застосуванні комп'ютерів автоматично вирішується проблема оперативності даних. При паперових формах обліку операцій накопичуються дані в облікових реєстрах, обчислюють підсумки та переносять дані від реєстрів- це потребує великих затрат ручної праці та завжди пов'язано з

імовірністю допущення помилок, тому при використанні комп'ютерів ці операції виконуються з мінімальною кількістю помилок без участі людини.

На підприємстві розглядання облікових завдань може відбуватись не лише в руслі комплексної проблеми інформаційного забезпечення менеджменту (тобто комп'ютеризація тільки облікового процесу), а здійснюється в рамках єдиної комп'ютерної системи управління на виробництві.

Комп'ютерна система обліку - це вдале поєднання професійних якостей та функцій на підприємстві з інтелектуальними можливостями комп'ютерів, що дає можливість отримати необхідну для управління і оперативного контролю інформацію.

Комп'ютерну систему бухгалтерського обліку, яка використовується на прат "ВЕСЕЛОКУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ" характеризують повною автоматизацією обробки і систематизації облікової інформації. При цьому будь-які дані відображають в обліку одразу після їх введення в інформаційну базу даних.

Вони систематизують і узагальнюють облікові і аналітичні дані що існують в інформаційній базі, здійснюють автоматично і відображають у результатних даних для обліку, контролю і аналізу. Узагальнюючи дані в синтетичному і аналітичному обліку, здійснюють одночасно повний облік облікової інформації.

Комп'ютерною системою передбачається автоматизоване виконання задач бухгалтерського обліку. Під час використання режиму діалогу, на підприємстві збільшується оперативність обліку, контролю і аналізу, з'являється можливість отримання необхідних довідкових і аналітичних даних протягом звітного

періоду, а не тільки по його закінченні. При цьому обсяг інформації, що регламентно надається бухгалтерії, значно скорочується і обмежується тільки даними, що необхідні і достатні для виконання конкретних управлінських робіт. Додаткові дані можна отримуються за запитом. В окремих випадках можна перевірити правильність розрахунків, отримати розшифровки кожного результату із зазначенням всієї вхідної інформації і порядку проведених розрахунків.

Значною мірою технології автоматизують контроль ведення бухгалтерського обліку на прат “ВЕСЕЛОКУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛБОПРОДУКТІВ”, що сприяє підвищенню достовірності і правильності облікових даних. На бухгалтерський апарат покладен обов'язок контролювати виконання облікових робіт. Бухгалтери за необхідності перевіряють показники, відображені у вихідних облікових документах.

В комп'ютерній системі бухгалтерського обліку забезпечують обмежений доступ як до первинної, так і систематизованої інформації завдяки введенню паролів секретності, перевірки повноважень на доступ до інформації, виявлення і недопущення несанкціонованого доступу до інформації, що зберігається на машинних носіях.

В комп'ютерній системі обліку використовують також єдину інформаційну базу даних, що на підставі принципу подвійного запису накопичує всю необхідну для системи обліку інформацію. При цьому система бухгалтерського обліку використовують як єдину систему і не роблять поділу обліку за видами на оперативний або бухгалтерський, на управлінський, фінансовий або податковий.

[27]

3.2. Організація на підприємстві обліку операцій з основними засобами

3.2.1. Організація обліку надходження основних засобів

При надходженні основних засобів для правильного ведення обліку на підприємстві оформляють такі документи: акт прийому-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (ф. ОЗ-1); акт здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів (ф. ОЗ-2); акт встановлення, пуску та демонтажу будівельної машини (ф. ОЗ-5). Їх зараховують за первісною вартістю та одразу причисляють на баланс виробництва (див рис. 3.3.). [38]

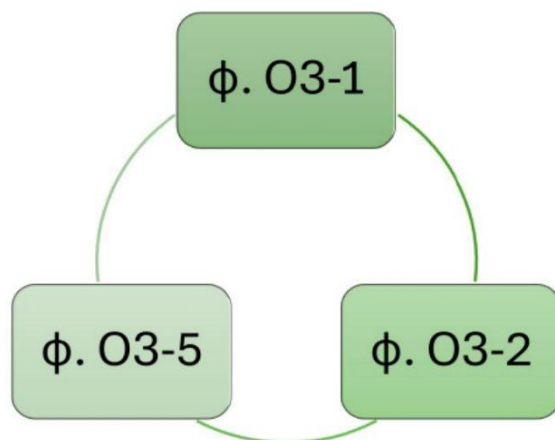

Рисунок 3.3. "Акти надходження основних засобів"

Первісною вартістю, окрім основного визначення, на підприємстві називають фатичну вартість основних засобів, або взагалі будь-яких необоротних активів, при оплаті яких була відведена сума справедливої вартості інших активів для виконання цієї операції. Підкреслимо, що об'єкт основних засобів вважається одиницею обліку основних засобів.

На підприємстві “ВЕСЕЛОКУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ” до первісної вартості об'єкта основних засобів відносять суму, яку сплачують постачальникам та підрядникам за виконання ремонтно-монтажних робіт; реєстраційні збори, державне мито та усі платежі, що виконуються в зв'язку з придбанням (отриманням) прав на об'єкт основних засобів; сумму ввізного мита; повну суму непрямих податків при придбанні основних засобів; витрати на страхування ризиків даставки основних засобів до підприємства або безпосередньо до виробничих складів; вартість на установку, монтаж, налагодження роботи.

На підприємстві до первісної вартості відносимо витрати невиробничого характеру. Частіше це суми непрямих податків: податок на додану вартість, мито та акцизні виплати. На балансі це відображається на рахунку 152 “Придбання (виготовлення) основних засобів”.

3.2.2. Організація обліку зносу (амортизації) основних засобів

Амортизація основних засобів - це систематичний розподіл вартості основних засобів за різними періодами впродовж строку його використання[39].

Коли на підприємстві робиться переоцінка і звертається увага на об'єкти, які припиняють виконувати свою функцію, не несуть більше в собі користі, тоді їх припиняють вести як об'єкти на складі та переводять до складу “неосвоєні активи чи запаси”. Вони не обліковуються як засоби нульової вартості. Тому, в бухгалтерії їх знімають зі складу активів з амортизацією і відносять до складу неамортизованих активів.

В такому випадку припиняють нарахування амортизації, т.к. основний засіб погасив свою первісну вартість. Його первісна вартість обнуляється. У балансі це виглядає як облікова оцінка по 1 гривні (або 1 долларі). Якщо функції основних засобів збереглися після виплати усієї амортизації, тоді експлуатація основних засобів не припиняється або проводиться технічний огляд і вже за його результатами виносяться рішення використовувати основні засоби чи списувати їх.

Списують зношенні основні засоби на основі результатів технічного огляду, складають акт про виведення основних засобів з експлуатації . Оформлюють його демонтаж, утилізацію чи реалізацію як вторинну речовину. При продажі амортизованих основних засобів - їх вартість не обкладається податком на прибуток.

Остаточні основні засоби списують при передачі третім особам при продажі. На прат “ВЕСЕЛОКУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛАОПРОДУКТІВ” за проводкою Дп 13 - Кт 10 робиться операція складання переліку зносу основних засобів за період. На дебет рахунку 976 “Списання необоротних активів” записуються перенесення остаточної вартості основних засобів на інші витрати Кредит 10 “Основні засоби”. Всі витрати, які пов'язані із ліквідацією основних засобів (заробітна плата за персонал, зайнятість з демонтажу основних засобів, нарахований єдиний соціальний фонд на його зарплату, використані матеріали при демонтажі чи розбиранні основних засобів, послуги інших організацій) на інші витрати обліковуються за дебетом на рахунку 976 “Списання необоротних активів” при кредиті рахунків 66 “Розрахунки за виплатами працівникам” , 65 “Розрахунки з оплати праці” , 631 “Розрахунки з вітчизняними постачальниками” , 20 “Виробничі запаси” , 22 “Малоцінні та швидкозношувані предмети”. А усі інші основні запаси, які залишилися після демонтажу чи розбирання, зачисляють на баланс.

3.2.3. Організація обліку вибуття основних засобів

На ПРАТ “ВЕСЕЛОКУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ” основні засоби припиняють використовуватися при продажі їх іншому споживачу або безоплатній передачі в експлуатацію, чи в ситуації, коли основні засоби не відповідають основним критеріям визнання об’єкта активом (в ході невиробничим). Таку операцію в обліку відображають на субхарунку 74 “Інші доходи” та рахунку 97 “Інші витрати” (що точніше, то субрахунок 976 “Списання необоротних активів”. . Якщо ж основні засоби при вибутті ми саме продаємо, тоді однозначно на підприємстві використовується субрахунок 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу».

В попередньому підрозділі про організацію амортизації основних засобів було відкрито, що при повній амортизації основні засоби будуть мати нульову первісну вартість та не обкладаються податками, але якщо списання основних засобів відбувається незалежно від обставин підприємства, тоді сплачується ПДВ від залишкової вартості. Також і по ним є виключення. [40]

Основні засоби на виробництві можуть бути пошкодженими або і зовсім зруйнованими внаслідок погодних катаклізмів чи несподіваних економіко-політичних віянь чи їх вкрали зі складу або місця продажу - це є підставу і на законодавчому рівні, і у практиці підприємства “ВЕСЕЛОКУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ”. Тоді підприємство подає документи, які свідчать про зруйнування або викрадення основних засобів, що є підставою не сплачувати податок на додану вартість адже основними засобами не змогли скористатися за їх основною функцією в результаті непередбачуваних умов.

В таких та звичайних випадках на підприємстві складається акт списання основних засобів за рядом причин, починаючи від фізичного зносу і завершаючи аварійним станом основних засобів, чи за рішенням ліквідаційної комісії. Такі акт на товаристві складаються у двох примірниках та подаються на підпис керівнику підприємства.

3.2.4. Організація обліку ремонтів та модернізації основних засобів

На товаристві “ВЕСЕЛОКУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛБОПРОДУКТІВ“ ремонт та модернізація основних засобів виконується зазвичай господарським методом. Інколи звичайно є необхідність в використанні підрядного методу. При втіленні основного методу, який використовується на підприємстві, в обліку операцію відображають на дебеті на рахунку обліку витрат виробництва з використанням кредиту відповідного операції рахунку.

А у випадку, коли ремонт здійснює ремонтний цех виробництва облік затрат ведуть на Дт рахунку 23 "Виробництво" (в кореспонденції з Кт рахунку 201 "Сировина і матеріали" чи ц07 "Запасні частини"), рахунку 22 "Малоцінні і швидкозношувані предмети", рахунку 66 "Розрахунки з оплати праці", рахунку 65 "Розрахунки за страхуванням".

З рахунку 23 "Виробництво" собівартість ремонтних робіт списується з кредиту та зачислюється на господарські затрати на рахунки 91 "Загальновиробничі витрати", 92 "Адміністративні витрати", 94 "Інші витрати операційної діяльності" та ін. Така операція на підприємстві оформляється як

Ф.№03-2 Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів.

Це було стосовно господарського методу ремонту основних засобів. Але на підприємстві інколи використовують підрядну силу з підрядних організацій (приміняється підрядний метод). Таку операцію в бухгалтерії при обліку записують на Кт рахунку 63 “Розрахунки з постачальниками і підрядниками” і Дт рахунку 23 “Виробництво”, рахунку 91 “Загальновиробничі витрати”, рахунку 92 “Адміністративні витрати”, рахунку 93 “Витрати на збут”, рахунку 949 “Інші витрати операційної діяльності”. І одночасно прописують операцію Дт рахунку 641 “Розрахунки за податками” та Кт рахунку 63 “Розрахунки з постачальниками і підрядниками”.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

При написанні кваліфікаційної роботи ми обґрунтовували діючу систему обліку основних засобів на ПРАТ “ВЕСЕЛОКУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛБОПРОДУКТІВ”, досліджували облік основних засобів: їх сутність, склад, класифікацію, методи оцінки та характеристику. Серед розібраних аспектів були: облік переоцінки основних засобів, інвентаризація, облік фінансового і операційного лізингу.

В ході роботи налізували організацію обліку основних засобів на підприємстві, а саме надходження активів, списання, амортизацію, ремонт та модернізацію основних засобів та допоміжні операції. А також робили глибокий аналіз основних засобів на підприємстві, оцінюючи їх технічний стан, склад, спроможність бути в експлуатації та по кількісному показнику.

В першому розділі ми підійшли теоретично до поняття “Аналіз організації обліку основних засобів”. Виявили, що основні засоби - це активи, які були придбані підприємством за вартість інших активів для використання в виробництві на період або періоди з відрахуванням на них амортизації, якою погаситься первісна вартість основних засобів, і ,до момента якого об’єкт буде знаходитись в експлуатації або до момента, доки ліквідаційна служба не прийме рішення зняти основний засіб з використання, або буде списаним чи подарованим, не урахувавши нещасні випадки.

Теоретично було розглянуто організацію обліку основних засобів взагалі на усіх підприємствах відповідно до законодавства. Наведені приклади обліку операцій на постачання і списання, ремонт і амортизацію, переоцінка основних засобів і інвентаризація, облік фінансового і операційного лізингу з прикладами кореспонденцій і використаних рахунків. І вже в третьому розділі наведена

інформація саме стосовно досліджуваного підприємства “ВЕСЕЛОКУТСЬКИЙ КОМБІНАТ ХЛІБОПРОДУКТІВ”.

Техніко-економічний стан та амортизаційні висновки робимо у другому розділі, наводячи конкретні числа та розрахунки. Дослідження економічних показників за 2020-2021 років дає нам цілісну картину бачення стану підприємства. Обсяг продукції збільшився в натуральному виразі на 30 т., а фінансовий результат збільшився на 130,8 тис.грн або 94,1%. Коефіцієнт оборотності оборотних активів збільшився на 7,8 обороту, рентабельність продукції збільшилась на 0.28 процентні пункти, а рентабельність виробництва складає -- 0,77 процентних пункти.

Це дає нам позитивне уявлення про економічний і технічний стан. Але надалі при спостереженні наблюдається, що активи досить зношені, за розрахунками зношеності основних засобів.

Оновлення та вибуття основних засобів робиться дуже повільно, що сказується на ефективності та якості виробництва. Серед основних засобів найбільш потрібно оновлення машинам і обладнанню, інструментам, приладам і інвентарю.

Облік основних засобів на конкретно наданому підприємстві слідує за законодавчими правилами ведення бухгалтерського обліку. Основні засоби обліковуються зазвичай на рахунку 10 “Основні засоби”, який призначений для обліку інформації за цією категорією активів і організації їх на підприємстві при постачанні, амортизації, ремонті, інвентаризації, переоцінці основних засобів, списанні та інколи продажі. Інколи їх ведуть на рахунку 23 “Виробництво” та паралельно з ним ведуть операцію на 63 рахунку “Розрахунки з постачальниками та підрядниками”.

Також розібрали облік основних засобів з точки зору сплати та відображення непрямих податків, обговорюючи, що взагалі основні засоби не обліковуються. В розділі було вказано про організацію амортизації основних засобів і виявлено, що при повній амортизації основні засоби будуть мати нульову первісну вартість і не будуть обкладатися податками, але якщо списання основних засобів відбувається незалежно від обставин підприємства, тоді сплачується ПДВ від залишкової вартості.

Тільки у деяких випадків є операція списання непрямих податку і з нього є декілька винятків, наприклад, у разі краді або непередбачуваних умов, так як основний засіб не зміг втілити весь свій потенціал і не перевиконав амортизацію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «Економічні науки». – Серія «Облік і фінанси». – 2012. – Випуск 9 (33). – Ч. 1.
2. Завадський Й.С. Економічний словник / Й.С. Завадський, Т.В. Осовська, О.О. Юшкевич. – К. : Кондор, 2006. – 356 с
3. Гречко С.М. Особливості визнання основних засобів в цілях бухгалтерського обліку та оподаткування / С.М. Гречко // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2011. – № 3(21). – Ч. 2. – С. 23–31.
4. Литнева Н.А. Бухгалтерский учет : [учебник] / Н.А. Литнева, Л.И. Малявкина, Т.В. Федорова. – М. : ФОРУМ ; ИНФРА-М, 2006. – 496 с.
5. Сук Л.К. Фінансовий облік : [навч. посіб.] / Л.К. Сук, П.Л. Сук ; 2-ге вид., перероб. і доп. – К., 2012. – 647 с.
6. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика : [навч.-практ. посіб.] / Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна [та ін.]. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 536 с
7. Бухгалтерський облік в Україні. Від теорії до практики / За ред. А.М. Коваленко. – Дніпропетровськ : Баланс-Клуб, 2006. – 1024 с.
8. Агрес О.Г. Економічна ефективність використання основних засобів сільськогосподарських підприємств : автореф. дис. ... к. е. н. : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / О.Г. Агрес ; Львівський нац. аграр. ун-т. – Львів, 2013. – 20 с.
9. Коваленко О.В. Напрями підвищення ефективності використання основних фондів підприємства / О.В. Коваленко, І.В. Громова // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2014. – Вип. 7. – С. 20–27.

10. Бабяк Н.Д. Амортизаційні відрахування як фінансове джерело відтворення основних засобів підприємств / Н.Д. Бабяк // Вісник Сумського державного університету. Серія «Економіка». – 2005. – № 10(82). – С. 177–185.
11. Економічна сутність основних засобів підприємства: Обліковий аспект/ Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського/ Жадан Т.А., Лозова Н.В./ Випуск 8. 2015// [Електронний ресурс] веб-сайт URL: <http://global-national.in.ua/archive/8-2015/233.pdf>
12. Васильєва Н. А. Економіка підприємства: конспект лекцій / Н. А. Васильєва, Т. А. Матеуш, М. Г. Міронов. – М.: Юрайт, 2011. – 191 с.
13. Поняття, структура, склад та оцінка основних засобів/ Гаркуша С.А., доцент, Кириченко Я.В., магістр, Сумський національний аграрний університет// [Електронний ресурс] веб-сайт URL: <https://eprints.kname.edu.ua/53503>
14. Методи оцінки основних засобів/ 17 люте, 2013/ Реформування // [Електронний ресурс] веб-сайт URL: <https://stb.sumy.ua/reformuvannya/metodi-ocinki-osnovnix-zasobiv.html>
15. Надходження основних засобів та їх документальне оформлення. Реферат/ 2011 рік/ 2007-2023 “Освіта.юа”// [Електронний ресурс] веб-сайт URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/accountant/16655/>
16. Знос основних засобів/ Школа бізнесу. Нова Почта - інтенсивний освітній практикум для власників малого та середнього бізнесу // [Електронний ресурс] веб-сайт URL: <https://online.novaposhta.education/blog/osnovni-zasobi-klasifikaciya#16035>
17. Фінансовий облік: Навчальний посібник / Коблянська О. І. — 2-ге видання, випр. і доп. — К.: Знання, 2007.

18. Особливості обліку вибуття основних засобів/ Яремчук К.В., студентка ОЕФ, 5 курсу, ДВНЗ “КНЕУ імені Вадима Гетьмана”// [Електронний ресурс] веб-сайт URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32610667.pdf>
19. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів: Затверджені наказом Міністерства України від 10.01.2007 р. № 2.
20. Переоцінка основних засобів: оформлення та облік/ 22 вересня 2023/ Могол Альфа. Юридична компанія // [Електронний ресурс] веб-сайт URL: <https://www.mogol-alfa.com.ua/ua/buhgalterski-novini/pereocinka-osnovnih-zasobiv-oformlennya-ta-oblik/>
21. Інвентаризація основних засобів: найважливіші аспекти/ Газета “Інтерактивна бухгалтерія”/1 листопада 2019/ Газета № 209/2019// [Електронний ресурс] веб-сайт URL: <https://interbuh.com.ua/ua/documents/oneanalytics/223#:~:text=%D>
22. Облік основних засобів: Ремонт та вибуття. Реферат/ 2007-2023 “Освіта.юа”// [Електронний ресурс] веб-сайт URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/accountant/16939/#:~:text=%D0>
23. Облік операцій з оперативного лізингу (оренда)/ LIGA 360// [Електронний ресурс] веб-сайт URL: <https://ips.ligazakon.net/document/DG010969#:~>
24. Фінансовий та податковий облік операцій фінансового лізингу/ 2023 “Атом Фінанс” // [Електронний ресурс] веб-сайт URL: https://atom-finance.com.ua/page/finansoviy_ta_podatkoviy_oblik_operacij_finansovogo_lizingu
25. Бондаренко Н.М., Бідняк К.І. Організація внутрішньогосподарського контролю використання основних засобів підприємствах / Н.М. Бондаренко, К.І. Бідняк // Вісник ОНУ імені І. І Мечнікова. — 2015. — Т. 20. Випуск 1/1 — с. 157–160.

26. Комп'ютерна форма обліку / Київський національний університет технологій та дизайну// [Електронний ресурс] веб-сайт URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/12029/1/20190109_404.pdf
27. Комп'ютерна форма обліку/ Полтавська національна аграрна академія/ Бутинець.2018// [Електронний ресурс] веб-сайт URL: <https://studfile.net/preview/7290246/page:15/>
28. “Веселокутський комбінат хлібопродуктів”/ YOUCONTROL - повне досьє на кожну компанію України// [Електронний ресурс] веб-сайт URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/00955294/
29. Показники використання основних засобів/ 2007-2024 “Букліб” // [Електронний ресурс] веб-сайт URL: <https://buklib.net/books/37194/#:~:text=%D0%>
30. Показники оцінки ефективності використання основних засобів/ Н.В. Савчук, Київський національний економічний університет/ 2010// [Електронний ресурс] веб-сайт URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32619635.pdf>
31. М. А. Болюх, В. З. Бурчевський, М. І. Горбаток; За ред.акад. НАНУ, проф, М. Г. Чумаченка. Навч. посібник-Київ КНЕУ, 2001. — 440 с.
32. А. М. Кузьмінський, В. В. Сопко, В. П. Завгородній «Організація бухгалтерського обліку, контролю, аналізу господарської діяльності»; Київ 1993 р.
33. Г. Ю. Савельєва Вісник Державної академії легкої промисловості України Київ 2002 р. у друці.
34. Тема 1. Вступ. Господарський облік, його суть і значення: види обліку та їх єдність/ ІНТУ// [Електронний ресурс] веб-сайт URL: https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/%

35. Тема 1. Загальна характеристика бухгалтерського обліку, його предмет і метод: Загальні поняття про господарський облік. Види обліку/ 2005 ХНУРЕ, Довгопол Ніна Василівна// [Електронний ресурс] веб-сайт URL:https://dl.nure.ua/pluginfile.php/626/mod_resource/content/2/content/content1.html
36. Навчальний посібник: “Бухгалтерський облік”/ Т.В. Давидюк, О.В. Манойленко, Т.І. Ломаченко, А.В. Резніченко. Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»/ Харків - 2016// [Електронний ресурс] веб-сайт URL: https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/09/Davydiuk_Bukhhalterskyi_oblik_2016.pdf
37. Складський облік/ ТОРГСОФТ// [Електронний ресурс] веб-сайт URL: <https://torgsoft.ua/features/sklad/#:~:text=%D0%>
38. Фінансовий облік: Облік надходження основних засобів та інших необоротних матеріальних активів/ Бібліотека підручників та статей Posibniki (2022) // [Електронний ресурс] веб-сайт URL: <https://posibniki.com.ua/post-oblik-nadhodzhennya-osnovnih-zasobiv-ta-inshih-neoborotnih-materialnih-aktiviv>
39. Знос та амортизація основних засобів 2024/ Платформа Бухгалтерія: Головбух// [Електронний ресурс] веб-сайт URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/7267-amortizatsya-osnovnih-zasobv-na-pdprimstv-u-2021-rots>
40. “Як відобразити в обліку вибуття основних засобів?”/ БУХГАЛТЕРІЯ. Платформа Бюджет та ОМС/ 15 квітня 2024// [Електронний ресурс] веб-сайт URL: <https://oblikbudget.com.ua/article/52-yak-vdobraziti-v-oblk-vibuttya-osnovnih-zasobv>